

<http://digithum.uoc.edu>

INTERNET: una xarxa de metàfores

Roger Pérez i Brufau

Professor d'ESO al col·legi El Carme (Sant Sadurní d'Anoia)
rperezbr@uoc.edu

Data de presentació: gener de 2007

Data de publicació: maig de 2007

CITACIÓ RECOMANADA

PÉREZ, Roger (2007). «INTERNET: una xarxa de metàfores» [article en línia]. *Digithum*. Núm. 9. UOC. [Data de consulta: dd/mm/aa].

<<http://www.uoc.edu/digithum/9/dt/cat/perez.pdf>>

ISSN 1575-2275

Resum

Ens proposem analitzar les principals metàfores que utilitzem els usuaris per a referir-nos a internet i a les activitats, els utensilis i les persones relacionats amb la xarxa en el marc de la teoria defensada per George Lakoff i Mark Johnson. La primera part del treball analitza la teoria de la metàfora conceptual d'aquests autors i la segona examina les diverses metàfores que utilitzem els usuaris per a referir-nos al món conceptual de la xarxa a partir del que s'ha exposat en la primera part.

Aquest treball no solament hauria de servir per a adonar-nos del continu ontològic-estructural-orientacional que representa l'ús de metàfores que relacionen la xarxa, progressivament, amb un espai, amb un espai que és a dalt, amb un espai on hi ha coses, amb un espai que pren forma, normalment, de mar, de casa o de text, sinó que també hauria de servir per a adonar-nos que els motius pels quals fem servir aquestes metàfores i no unes altres són arrelats, successivament –tal com afirmen Lakoff i Johnson en els seus textos– en el nostre cos, la nostra interacció amb les coses del món i amb els altres en un context culturalment definit.

Paraules clau

metàfora conceptual, internet, Lakoff, Johnson

Abstract

We propose analysing the principal metaphors that we as users use to refer to the internet and to the activities, tools and people related to the web within the framework of the theory upheld by George Lakoff and Mark Johnson. The first part of the work analyses these authors' conceptual metaphor theory, while the second examines the various metaphors that we as users use to refer to the conceptual world of the web on the basis of what has been set out in the first part.

This work should not only serve for us to take note of the ontological-structural-orientational continuum represented by the use of metaphors that relate the web, progressively, with a space, with a space that is above, with a space where there are things, with a space that takes the form, normally, of the sea, home or text, but that should also serve for us to take note that

the reasons why we use these metaphors and not others are rooted, successively—as Lakoff and Johnson state in their texts—in our body, our interaction with the things of the world and with others in a culturally defined context.

Keywords

conceptual metaphor, internet, Lakoff, Johnson

Introducció

Ens proposem, en aquest breu treball, analitzar les principals metàfores que utilitzem els usuaris per a referir-nos a internet i a les activitats i persones relacionades amb la xarxa. La nostra anàlisi es mourà en els termes de la teoria defensada principalment per George Lakoff i Mark Johnson en el conjunt de les seves obres, tot i que mereixerà especial atenció l'obra de 1980 *Metaphors we live by*.

Així, doncs, per tal de portar a terme aquest seguiment farem en primer lloc –cosa que ocuparà la primera part d'aquest treball– una exposició breu i concisa dels elements centrals de la teoria de la metàfora de Lakoff i Johnson.

Ens centrarem seguidament –i això ocuparà la segona part del treball– en aquelles metàfores que es refereixen a les activitats, persones i instruments que envolten el que podríem anomenar *món conceptual de la xarxa*, de manera que prescindim de les que es refereixen al món de la informàtica en general.¹

Finalment, una conclusió recollirà les principals dades aportades per la nostra anàlisi i clourà el treball mostrant com anàlisis d'aquest tipus poden ajudar-nos a entendre l'estructura de «mons conceptuals» diversos.

Aprofito aquesta introducció per a agrair el recull de dades efectuat per Josep Romeu, David Rojas i Gerard Esteve i l'impuls i les recomanacions de Jaume Mateu. També, evidentment, agraïxo a Eva Sans la il·lustració 1 del treball.

1. La teoria de la metàfora conceptual (MC) de Lakoff i Johnson

La teoria de la metàfora de Lakoff i Johnson se'ns presenta principalment en el text *Metaphors we live by*, tot i que posteriorment ha estat retocada pels mateixos autors a *Philosophy in the flesh* i en textos individuals de cada un d'ells com *Women, fire and dangerous things* de Lakoff o *The body in the mind* de Johnson.² Nosaltres ens limitarem a fer un breu resum del primer text que hem citat: *Metaphors we live by*.

«La metàfora impregna la vida quotidiana, no només el llenguatge, sinó també el pensament i l'acció. El nostre sistema conceptual ordinari, en termes del qual pensem i actuem, és fonamentalment de naturalesa metafòrica».³ Aquest seria, a grans trets, el punt de partença de la teoria de Lakoff i Johnson sobre la sistematització metafòrica del món.

Així, doncs, sistematitzem el món en general mitjançant metàfores per tal d'obtenir una comprensió de la realitat que ens permeti entendre allò que és (pensament) i projectar correctament allò que volem que sigui (acció).

Tenint en compte aquesta idea bàsica, Lakoff i Johnson (1980) estableixen una tipologia de metàfores que intentarem resumir tot seguit.

a) Metàfora orientacional

Les metàfores d'aquest tipus són aquelles que tenen a veure amb l'orientació espacial: dalt-baix, dins-fora, davant-darrere, etc., «no són arbitràries, tenen una base en la nostra experiència

1. Tot i això, com que la pretensió és la de fer l'anàlisi més completa possible, pot ser que alguna de les dades sotmeses a anàlisi es mogui a mig camí entre la navegació per Internet i l'ús general de l'ordinador. Deixem de banda, encara que l'hem trobat analitzada com a part central en la majoria dels articles sobre la temàtica consultats, la «metàfora» que converteix un determinat ús de la xarxa en un «mercat», ja que, tot i que la compra es fa a distància, la compra és efectivament real i l'objecte és un objecte gens ni mica «virtual», que ha de ser enviat ordinàriament, pagat realment, etc. Justament aquesta metàfora –juntament amb la de la biblioteca, la del correu i la dels mons digitals– és un eix central de l'interessant Mark Stefik (1996).

2. També hauríem d'afegir Lakoff (1993) i el text de Lakoff i Turner (1989), el de Kövecses (2002) i els nombrosos textos de Turner amb Fauconnier. Aquest conjunt de textos afegeixen alguna informació a la teoria, tot i que allò essencial ja ho trobem en el text de 1980 que examinem en aquesta part del treball. Només caldria precisar que la tipologia de la metàfora és deixada de banda en la resta de textos de Lakoff i Johnson, tot i que no la trobem en cap cas negada sinó tan sols obviada. En referència a aquesta tipologia és destacable l'epíleg a l'edició de 2003 de Lakoff i Johnson (1980) on els autors comenten (pàg. 264-265) l'artificialitat dels talls entre uns tipus i uns altres, i estableixen un continu entre ells amb la metàfora primària com a nou paradigma –el desenvolupament de la segona part d'aquest treball també ha de mostrar aquest continu entre els diversos tipus, ja que allò orientacional se'ns mostra ontològic i allò estructural se'ns mostra molts cops també orientacional, etc. Tot i això, cal comentar que en tots els textos citats els autors fan referència a l'obra de 1980 sense negar en cap cas res del que havien exposat allà. En tot cas, el que varia és el paper dels esquemes com a fonament de les metàfores, el paper de la metonímia o el de les frases fetes. Cal recalcar la continuïtat de la hipòtesi d'invariància que fa que els mateixos elements i esquemes del domini origen siguin projectats en la mateixa estructura en el domini destí –principi també confirmat per la nostra anàlisi de la segona part, com veurem.

3. Lakoff, G. i Johnson, M. (1980: pàg. 3).

física i cultural».⁴ Alguns exemples d'aquest tipus de metàfora i les expressions lingüístiques corresponents podrien ser: FELIÇ ÉS A DALT, TRIST ÉS A BAIX («li aixecà l'ànim», «em sento baix»), ALLÒ CONSCIENT ÉS A DALT, ALLÒ INCONSCIENT ÉS A BAIX («caure adormit», «es va enfonsar en un somni profund»), SALUT I VIDA SÓN A DALT («caure malalt», «caure mort»), etc.

b) Metàfora ontològica

Aquesta metàfora, tan útil i necessària com la primera per tal d'organitzar la nostra comprensió de la realitat viscuda, és la que es basa en el fet d'«entendre les nostres experiències en termes d'objectes i substàncies».⁵

Aquest tipus de metàfora permet separar unitats de la nostra experiència interna i manipular-les com si fossin coses físiques, ens ajuda a categoritzar, agrupar, quantificar, raonar sobre elles. És aquí on la personificació i la metonímia tenen un paper destacat.⁶

Així, doncs, per a resumir: el que pretenen aquestes metàfores és explicar allò més borrós mitjançant allò més clar: «conceptualitzen característicament allò que no és físic en termes d'allò físic».⁷

Exemples d'aquest tipus serien: LA INFLACIÓ ÉS UNA ENTITAT, LA MENT ÉS UNA MÀQUINA, LA MENT ÉS UN RECIPIENT, UNA IDEA ÉS UNA COSA, etc.

c) Metàfora estructural

Aquest darrer tipus de metàfora analitzat pels autors del text es correspon amb el d'aquelles que usen allò ja estructurat per a estructurar conceptes poc definits. El cas paradigmàtic citat per Lakoff i Johnson és el que condueix a pensar que UNA DISCUSSIÓ ÉS UNA GUERRA.⁸ Altres exemples d'aquest tipus de metàfora serien: LES TEORIES SÓN EDIFICIS, LES IDEES SÓN MENJAR, ENTENDRE ÉS VEURE, L'AMOR ÉS UNA FORÇA FÍSICA, VEURE ÉS TOCAR, LA VIDA ÉS UN JOC, etc.

Seguidament, un cop establerta la base fonamental de la teoria i la tipologia de Lakoff i Johnson d'allò que anomenen *metàfora conceptual*⁹ –el concepte més destacable del llibre–, els autors estableixen que la metàfora permet entendre un domini de l'experiència en termes d'un altre fent el que anomenen una

projecció (mapping) dels elements constitutius del domini origen als del domini destí o objectiu. Des de tipus naturals d'experiència directa (cos, acció física, interacció amb altres) sorgeixen conceptes (objectes, substàncies, viatges, guerra, edifici, etc.) que usem en altres àmbits de l'experiència més difusos i abstractes: emocions, temps, idees, enteniment, treball, felicitat, etc. Els primers estan prou estructurats per a estructurar la resta d'experiències a partir de la nostra pròpia interacció amb ambdós àmbits.

Així, doncs, per a resumir, la metàfora és la via bàsica de comprensió i coneixement, amb totes les implicacions que això té en tots els plans, especialment en el pla psicològic pel que fa al paper de la imatge en el procés de construcció del sentit, tot i que no podem oblidar les implicacions pel que fa a l'acció que també presenta la teoria.

2. Les metàfores d'internet

Com tot àmbit de coneixement nou o que adquireix un ús generalitzat ràpidament, és necessari un aparell conceptual que ens ajudi a fer comprensible –passant segurament per una primera fase que tan sols permeti fer-nos-ho simplement representable– allò que, de moment, en origen, desconexim o coneixem de manera vaga i poc profunda, superficial.

Un tècnic informàtic o un programador potser sabran referir-se a les «entranyes»¹⁰ de la xarxa en termes d'un metallenguatge que, ben definit, acaba de definir l'original, més proper a la pròpia experiència directa –que no és altra cosa, finalment, que ordinadors, cables telefònics i protocols. Els usuaris corrents de la xarxa, però, ens ajudem de multitud de metàfores que ens faciliten fer-nos una imatge, ni que sigui vaga, del que estem veient o fent amb l'ordinador com a instrument principal.

Tot seguit, doncs, ens introduïm en allò que representa el gruix d'aquest breu treball. Analtzarem, tot intentant agrupar-les i jerarquitzar-les,¹¹ les diverses metàfores que omplen el nostre parlar diari sobre la xarxa.¹² Si no diem el contrari, indicarà que parlem –i és així en la majoria dels casos, com ja hem advertit en l'apartat anterior del treball– de metàfores estructurals. Indicarem, quan calgui, la referència al fet que som davant d'una metàfora

4. *Ídem*, pàg. 14.

5. *Ídem*, pàg. 25.

6. Altres textos dels autors destaquen més, com ja hem comentat, la importància de la metonímia.

7. *Ídem*, pàg. 59.

8. *Ídem*, pàg. 64.

9. Diferent de la metàfora d'imatge, que s'estableix tan sols per analogia física.

10. No amaguem la utilització de metàfores per part nostra.

11. Algunes de les metàfores han estat extretes de pàgines d'Internet citades en la webgrafia, tot i que l'anàlisi seguint la teoria de Lakoff i Johnson ha hagut de ser construïda des de zero. En algun cas ens serà difícil la situació, ja que algunes de les expressions lingüístiques i algunes de les idees més generals que tenim sobre Internet presenten una barreja força important d'elements de dominis diferents.

12. El gruix de la mostra ha estat –tot i algunes expressions extretes de pàgines web, tal com acabem de dir– recollit a partir d'aportacions de diversos usuaris d'Internet, especialment gent jove amb no gaires coneixements tècnics del funcionament de la xarxa.

que és clarament una metàfora ontològica o orientacional o que presenta alguna similitud amb aquest tipus de metàfores.

Anomenarem en tots els casos el domini destí de la metàfora *espai virtual*, ja que ens sembla –com tot seguit explicarem– el nivell més general de tots, i, a més, és el que podem trobar més en les anàlisis que hem estudiat sobre la matèria.

2.1. Internet és un espai

Agruparíem aquí totes aquelles expressions que des del domini origen de l'espai físic construeixen internet com un espai virtual per on ens movem i on som. En principi, doncs, ens trobem amb una metàfora orientacional i estructural alhora, tot i que ràpidament, un cop rep els seus desenvolupaments possibles, es transforma en ontològica, ja que dóna entitat a allò que no en té.

Algunes expressions lingüístiques que especifiquen la metàfora són «*Net*», «*web*», «*tour*», «*mapa*», «*vincl*», «*espai de disc*», «*entrar i sortir*» dels espais, «*bit*», fem dels arxius, documents i fotografies, objectes concrets que podem «compartir» en un espai, o «passar-nos», i que, fins i tot, podem «buscar» mitjançant un «buscador». Parlem de «rebre i enviar», de «maximitzar i minimitzar», «obrir i tancar», «anar endavant i enrere», «velocitat», «distància» –els clics– i «llocs» d'internet, «trànsit», «autopistes de la informació».

Així, doncs, és una metàfora molt i molt productiva, central, que situaríem al moll de tot desenvolupament conceptual de la xarxa que vulguem analitzar. Serà a partir d'aquesta –que fa d'internet un espai paral·lel– que concretarem les següents amb estructures i situacions diverses: orientació vertical, llibres, cases, mars, etc.

2.2. Internet és un espai que és a dalt

Concretem en aquest apartat la idea presentada en el punt anterior, és a dir, continuem orientacionalment, tot i que també estructuralment i ontològica. Veurem ara com aquest espai informatiu és a dalt, per sobre nostre. Ens trobem, doncs, amb una metàfora general tipus orientacional lligada al fet que des de sempre ens trobem amb tres idees tradicionals, una de corporal, una de física i una de cultural: 1) la informació se situa al cap, a la part superior del cos, lloc on també se situen els sentits centrals del cos humà –si penséssim amb els peus, segurament situaríem la informació sota terra; 2) la xarxa elèctrica –tradicionalment imatge de tota

Taula 1: Projeccions de la metàfora «Internet és un espai», amb la subespecificació segons la qual «Internet és una xarxa viària».

DOMINI ORIGEN: «espai»	DOMINI DESTÍ: «espai virtual»
Lloc	Pàgina
Moviment	Fer clic (entrar i sortir, obrir i tancar, anar endavant i enrere)
Camins*	Vincles (parlem de carreteres o autopistes de la informació)
Passeig*	Tour
Velocitat*	Rapidesa de navegació
Distància*	Clics
Objectes (coses)	Documents, arxius, etc. (es completen amb la metàfora del correu)
Forma de l'espai	Xarxa (de carreteres, ¹³ elèctrica, etc.) o teranyina
Espai	Espai de disc, memòria (personificació)
DOMINI ORIGEN: «xarxa viària»	DOMINI DESTÍ: «espai virtual»
Volum d'ocupació	Trànsit
Cotxe	Ordinador
Conductor	Usuari
Afegiríem de nou les que estan marcades a la part superior de la taula amb *.	

xarxa– passa majoritàriament per sobre nostre, i 3) allò que hem de conèixer –el bé, la veritat, etc.– sempre s'ha situat per sobre nostre, al cel, o en el món de les idees, etc.¹⁵ Algunes expressions lingüístiques que utilitzem són: «pujar i baixar», parlem del fet que «s'ha penjat» o que «ha caigut» el servidor, «descarregar» i «velocitat» de descàrrega i fins i tot quan parlem d'«accés directe» imaginem un accés vertical dirigit al centre del cel.

L'espai de moviment que hem vist en la *taula 1* es fa, doncs, metafòricament, a nivell de terra (o, com veurem, de mar), mentre que la informació prové, sempre, de dalt.

13. Més desenvolupada separadament a sota, ja que es desplega estructuralment de forma més complexa amb un seguit de metàfores o en concreta d'altres d'una nova forma.

14. Aquesta projecció i la següent, tot i que subjacents al sistema imaginari, no es realitzen en cap expressió lingüística de les que hem analitzat, tal com succeeix amb la que converteix l'ordinador en un vaixell en un mar de dades.

15. Tot i això no podem oblidar dues coses més: a) normalment la pantalla –lloc de consulta visual– és per sobre de la torre –lloc d'emmagatzematge, i b) preguntades vint persones sobre on imaginem trobar un llibre que busquen al prestatge d'una biblioteca, divuit van comentar que el llibre seria, sense dubtar-ho, a dalt de tot.

Tot i ser un camp metafòric no gaire creatiu quant a expressions lingüístiques concretes, no podem dubtar que es tracta d'un dels de més importància pel que fa a l'experiència vital quotidiana de la xarxa, ja que ningú no posaria en dubte que la informació que hi cerquem i que «manipulem» és «realment» sobre nostre.

2.3. A internet hi ha coses¹⁶

Ja hem comentat anteriorment quan parlàvem de *bits* o del correu la idea segons la qual la informació en la xarxa és considerada generalment una cosa física –metàfora ontològica i estructural alhora, ja que aquestes coses reben un tractament estructurat en forma de cosa concreta: tros, correu, etc.

Algunes expressions lingüístiques utilitzades són «executar, inicialitzar, eliminar, instal·lar, ocultar o guardar», per exemple. També parlem de «fer i desfer». «Memòria», «enviar i rebre», «eines», «barres», «una vista prèvia» o «tauler de control». «Retallar, enganxar», etc. Són accions que es fan amb coses.

Aquesta metàfora ontològica ajuda, doncs, a acabar de concretar l'espai que havíem presentat en els apartats 2.1 i 2.2.

Taula 2: Projeccions de la metàfora «Internet està relacionada amb l'aigua».

DOMINI ORIGEN: «navegació»	DOMINI DESTÍ: «espai virtual»
Navegació	Consulta o cerca d'informació a la xarxa
Navegant (nauta)	Usuari (anomenat internauta i cibernauta)
Pirata	Usuari que impedeix una navegació correcta
Capità	Webmaster
Ports d'origen i destí	Ports d'entrada i sortida
Ajudant	Navegador i llançador
Vaixell ¹⁸	Ordinador

2.4. Internet està relacionada amb l'aigua¹⁷

La fluïdesa de la informació –suposem cada cop més que la recerca és ràpida i eficaç gràcies a l'ADSL, el cable, etc., cosa que no passava fa uns anys, amb aquells mòdems antics i lents i que fins i tot feien sorollets– segurament porta a establir un lligam ontològico-estructural amb l'aigua.

Algunes expressions lingüístiques que utilitzem són «navegar», «navegador», «pirates», «webmaster», «internauta» i «cibernauta», «ports» d'entrada i de sortida –idea lligada a l'orientacional origen-camí-destí, però que en aquest cas ens relaciona estructuralment aquesta metàfora amb la navegació marítima.

Així, doncs, ens trobem amb una sèrie de metàfores que, a més de donar entitat ontològica a la informació, l'orienten i l'estructuren i ens fan pensar en un moviment real envoltat de perills i de dificultats, en un vertader «mar o oceà de dades o d'informació» per on hem de saber moure'ns per tal d'arribar al destí que ens hem fixat.

2.5. Internet està relacionada amb els textos

En aquest apartat agrupem les metàfores que tenen a veure amb la construcció que fa de la consulta d'internet una consulta directa de llibres, textos i documents en general, com si no es tractés de mirar una pantalla, sinó d'una consulta directa, com si d'estar en una biblioteca o hemeroteca es tractés.¹⁹ Algunes expressions lingüístiques que utilitzem són «pàgina», «llibreria», «obrir, omplir, canviar, moure i eliminar» «carpetes», «escriptori» ple de «carpetes» i «arxius», «tallem i enganxem», «adjuntem, editem, esborrem, afegim» i tenim un «menú» –i fins i tot un «índex» com a entrada a la pàgina–, «paperera» –exemple clar de l'esforç per part dels dissenyadors de crear icones que reforcin el sentiment de fer una acció real en el món virtual i que reforça allò que s'anomena *la màgia de l'ordinador*.

Quan parlem d'imatges i documents, doncs, aquesta és una metàfora molt productiva i que, segurament, en el futur, anirà donant-nos nous desenvolupaments a mesura que la tècnica permeti cada cop més accions i doni més llibertat a la manipulació de la informació de la xarxa. El fet que –com hem vist– la majoria d'elements de l'espai virtual prenguin el mateix nom que en el món real ajuda aquesta creativitat imparable, a causa del sentiment de màgia del qual ja hem parlat.

16. Ja hem vist el lloc de les coses a la *taula 1*.

17. Tot i que cada cop més aquesta metàfora s'entén en termes de navegació espacial, més que no pas navegació marítima tradicional, creiem que per influència de la multitud de pel·lícules de ciència ficció que presenten la navegació per la xarxa com una navegació en l'espai sideral.

18. Aquesta projecció no es veu realitzada en cap expressió lingüística concreta que haguem descobert, tot i que, evidentment, forma part de l'imaginari corresponent a aquesta estructura.

19. També trobaríem, de manera semblant, aquesta metàfora desenvolupada en el sentit paral·lel segons el qual internet és un conjunt de pàgines. Tinguem en compte que bona part dels treballs fets darrerament per escolars i estudiants en general es desenvolupa mitjançant la consulta de documents en seus web, no pas per la visita a biblioteques o hemeroteques reals –la mateixa bibliografia/webgrafia d'aquest treball n'és una mostra evident. És per això que aquesta metàfora ontològico-estructural és tan creativa, ja que està intentant substituir un camp d'experiència per un altre.

Taula 3: Projeccions de la metàfora «Internet està relacionada amb els textos».

DOMINI ORIGEN: «textos»	DOMINI DESTÍ: «espai virtual»
Pàgina	Seu web
Llibreria o biblioteca	Llibreria
Carpets	Carpets
Paperera	Paperera
Escriptori	Escriptori
Accions (tallar, enganxar, editar, etc.)	Mateixes accions

Taula 4: Projeccions de la metàfora «Internet està relacionada amb els textos».

DOMINI ORIGEN: «casa»	DOMINI DESTÍ: «espai virtual»
Habitació	Chatroom
Finestres i portes (que podem obrir i tancar)	Finestres, portals i accessos
Casa (llar)	Homepage
Entrar i sortir (fer visites)	Visitar
Visitant	Usuari

2.6. Internet és una casa

Som en la darrera part estructural d'aquest treball, i això en els dos sentits, ja que és la darrera part que vertaderament afegeix informació destacable a l'anàlisi plantejada en origen i també perquè som davant de la darrera gran metàfora estructural que examinarem –ja que les examinades en el punt següent les veuríem més com a metàfores d'imatge que com a metàfores conceptuales.

Agrupem, doncs, en aquesta darrera part les metàfores que relacionen la xarxa amb un espai per on ens movem com en una casa: «Chatrooms», «finestres» i «portals» o, més en general, «accessos» i fins i tot «accessos directes» –que podem obrir i tancar–, «homepage», fem «visites», entrem, doncs, a casa d'algu.

És una metàfora força productiva que intenta (contràriament a l'estranyesa detectada en l'espai marítim, l'exploració, etc.) donar normalitat i sentiment de comoditat a la xarxa. Lluny dels perills que representaven el mar i els espais per descobrir, se'ns posa ara en una casa que coneixem i per on ens movem amb plena llibertat entrant i sortint, visitant-nos mútuament i establint connexions plenament segures.

2.7. A internet hi ha animals

Afegim en aquest darrer apartat més a títol de curiositat que per la seva importància estructural i conceptual –ja que considerem que per la seva poca productivitat i pel seu lligam de semblança es tracta més de metàfores d'imatge que de metàfores conceptuales²⁰– un seguit d'expressions lingüístiques relacionades amb el món animal o dels microorganismes: «virus» que malmeten la «salut» i li produeixen un funcionament inadequat. El millor per a ells, com tots sabem, és més una bona prevenció –«antivirus»– que

no pas un tractament de «desinfecció». A més de «virus», també altres animals petits com els «cucs» poden produir «forats» en la seguretat. Finalment, l'eina que generalment usem per a navegar i moure'ns per la informació de la xarxa és un altre animallet anomenat «ratolí», tot i que cada cop més ens trobem davant de «hàsters» sense cable.²¹ En tots dos casos la semblança d'imatge és evident i no anirà més enllà, creiem, de la simple coincidència nominal.

Il·lustració 1. Ratolí i hàster.

Conclusió

Hem vist al llarg d'aquest treball com la teoria de la metàfora defensada per Lakoff i Johnson ens ha servit per tal de categoritzar les diverses metàfores que utilitzem en parlar de les activitats, persones i utensilis relacionats amb internet i, al mateix temps, també ens ha servit per a entendre l'ús que en fem –ligant així coneixement i acció tal com la pròpia teoria dels autors preconitza. Excepte el darrer grup examinat, que quedaria més limitat a l'àmbit de les metàfores d'imatge sense desenvolupament conceptual més

20. Ens basem per a aquesta classificació especialment en el text de M.J. Cuenca i J. Hilferty citat en la bibliografia, especialment les pàgines 104 i 105.

21. I trenquem així la monosèmia donada a *hàster* en el text citat a la bibliografia de M.J. Cuenca i J. Hilferty (1999: p. 128) i podríem arribar a convencionalitzar el terme per a referir-se al ratolí sense cables per semblança física analògica. No descartem, doncs, que posteriors innovacions puguin desfer o trastocar qualsevol de les expressions presentades al llarg d'aquest treball i, a més, al ritme que es desenvolupa darrerament la tecnologia informàtica i multimèdia, pot ser fins i tot que aquest canvi no triguï gaire a produir-se.

ampli, la resta de grups metafòrics se'ns ha mostrat clarament analitzable des del punt de vista d'aquests autors.

Així, doncs, anàlisis d'aquest tipus, centrades en altres àmbits de coneixement sorgits de noves tecnologies o simplement de noves maneres de fer –amb el component de context cultural que això implica– ens ajudarien a comprendre la creativitat, la productivitat de determinades formes metafòriques enfront d'altres que no ho són tant. Analitzant diversos camps, com ara ha estat el cas d'internet, podríem saber si determinades estructures i determinats conceptes es repeteixen, fet que donaria una regularitat a la creació de llenguatge que ens permetria comprendre millor la nostra pròpia manera de conèixer i categoritzar el món, al mateix temps que ens permetria també destacar quins esquemes d'acció són els més reiterats darrerament.

Finalment, doncs, aquest treball hauria d'haver servit, no només per a adonar-nos del continu ontològic-estructural-orientacional que suposa l'ús de metàfores que relacionen la xarxa, progressivament, amb un espai, amb un espai que és a dalt, amb un espai on hi ha coses, amb un espai que pren forma, normalment, de mar, de casa o de text, sinó que també hauria de servir per a adonar-nos que els motius pels quals usem aquestes metàfores i no unes altres estan arrelats, successivament –tal com afirmen Lakoff i Johnson en els seus textos– en el nostre cos, la nostra interacció amb les coses del món i amb els altres en un context culturalment definit.

Bibliografia

- CROFT, W.; CRUSE, D. A. (2004). *Cognitive linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- * CUENCA, M. J.; HILFERTY, J. (1999). *Introducción a la lingüística cognitiva*. Barcelona: Ariel. (Lingüística).
- FAUCONNIER, G. (2005). *Mappings in thought and language*. Nova York: Cambridge University Press.
- FAUCONNIER, G.; TURNER, M. (2002). *The way we think*. Nova York: Basic Books.
- * INCHAURRALDE, C.; VÁZQUEZ, I. (ed.) (1998). *Una introducción cognitiva al lenguaje y la lingüística*. Zaragoza: Mira Editores.
- * JOHNSON, M. (1987). *The body in the mind*. Chicago: Chicago University Press.
- * KÖVECSES, Z. (2002). *Metaphor: a practical introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- * LAKOFF, G. (1987). *Women, fire and dangerous things*. Chicago: Chicago University Press.
- * LAKOFF, G. (1993). «The contemporary theory of metaphor». A: A. ORTONY (ed.). *Metaphor and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
- * LAKOFF, G.; JOHNSON, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago / Londres: The University of Chicago Press, 2003.
- * LAKOFF, G.; JOHNSON, M. (1999). *Philosophy in the Flesh*.

The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought. Nova York: Basic Books.

LAKOFF, G.; TURNER, M. (1989). *More than cool reason*. Chicago / Londres: The University of Chicago Press.

STEFIK, M. (1996). *Internet dreams*. Massachusetts: The MIT Press.

UNGERER, F.; SCHMID, H. J. (1996). *An introduction to cognitive linguistics*. Nova York: Longman. (Learning about Language).

Marquem amb * els textos centrals per a l'anàlisi portada a terme al llarg del treball i deixem sense marcar els llibres que simplement han estat un suport teòric secundari.

Webgrafia

a) Pàgines relacionades amb la lingüística cognitiva

<http://www.indiana.edu/%7Eslavconf/SLING2K/pospapers/janda.pdf>

<http://markturner.org/>

http://descargas.cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/45702842103447217565679/008134_2.pdf

b) Pàgines relacionades amb la metàfora

<http://theliterarylink.com/metaphors.html>

<http://www.unav.es/users/ValorCognitivoMetaforas.html>

<http://www2.udec.cl/~prodoci/metafora1/libro/metaf1.html>

<http://cogsci.berkeley.edu/lakoff/>

<http://serbal.pntic.mec.es/~cmunoz11/dimeta2.pdf>

<http://www.uoregon.edu/~uophil/metaphor/metaphor.htm>
- papers

http://www.lancs.ac.uk/staff/hollmann/213_week8.pdf

<http://www.steverhowell.com/lakoff.pdf>

<http://home.uchicago.edu/~sclancy/cognling/CognLingsyllabus04.pdf>

<http://www.cardiff.ac.uk/encap/clcr/gordon/lakoff.pdf>

c) Pàgines relacionades amb internet

<http://www.uoc.edu/humfil/articles/cat/nunez0304/nunez0304.pdf>

http://boulesis.com/boule/nota/23_0_1_0_C1/

<http://www2.hawaii.edu/~ztomasze/cis703/proposal.html>

<http://www.jqjacobs.net/anthro/metaphor.html>

<http://www.cs.bham.ac.uk/~amw/figLangWorkshop/Johansson.pdf>

<http://www2.hawaii.edu/~ztomasze/ling440/webmetaphors.html>

<http://informationr.net/ir/6-1/paper85.html>

<http://www-personal.umich.edu/~jlawler/meta4compute.html>

<http://www.jordbo.dk/artikel.doc>

http://jamillan.com/v_index.htm

Roger Pérez i Brufau**Professor d'ESO del col·legi El Carme (Sant Sadurní d'Anoia)**

rperezbr@uoc.edu

Doctor en Filosofia per la UAB l'any 2000 amb una tesi doctoral sobre el concepte d'imaginació en Jean-Paul Sartre. Postgrau Pensar l'art d'avui: estètica i teoria de l'art contemporani a la UAB l'any 2000. Llicenciat en Filologia Catalana per la UOC l'any 2007. Aquest article és un resum del seu treball de final de carrera. Actualment cursa els estudis del Doctorat Interuniversitari Ciència Cognitiva i Llenguatge, en què porta a terme una recerca sobre el processament del significat de les frases fetes catalanes que contenen parts del cos. A més de la recerca, imparteix classe a alumnes d'ESO del col·legi El Carme de Sant Sadurní d'Anoia. Ha impartit classes al Departament de Filosofia de la UAB en l'assignatura Lectura d'autors contemporanis.

Aquesta obra està subjecta a la llicència **Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya** de Creative Commons. Podeu copiar-la, distribuir-la i comunicar-la públicament sempre que n'especifiqueu l'autor i la revista que la publica (*Digithum*); no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/deed.ca>.